

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 47,
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmoud — și timbru de 30 cr. pentru șe-care publicare.

Cărțile bisericesci în biserica română ortodoxă.

„Aceasta încă ve rugăm să luați aminte, că Românii nu grăesc în toate părțile într'un chip, încă nici într'o țeară toți într'un chip; pentru aceea cu anevoie poate să scrie cine-va să înțeleagă toți grăind un lucru unii într'un chip, alții într'alt chip, au vestiment, au vase, au alte multe nu le numesc într'un chip. Bine scim, că cuvintele trebuie să fie ca banii, că banii aceia sînt buni, cari umbli în toate părțile; așa și cuvintele acele sînt bune, cari le înțelege toți; noi drept aceea ne-am silit de încât am putut să învedim așa, cum se înțelege toți, ear' să (dacă!) nu vor înțelege toți nu'i de vîna noastră, ce i de vîna celuia ce au respirat Românii pre în'alte țări, de și-au mestecat cuvintele cu alte limbi de nu grăesc toți într'un chip”.

Simeon Stefan,

arhiepiscopul și mitropolitul scaunului Belgradului, Vadului și Maramureșului și a toată țeara Ardealului, în Prodișulivă sa cătră cetorii, la traducerea Testamentului nou în limba română în anul 1648, luna lui Ianuarie în 10.

Într'un scurt tractat subsemnat cu pseudonimul „Naum” în Nr. 14 al „Foișoarei Telegrafului Român” din anul 1877 sub titlul „Cărțile noastre bisericesci” am constatat însemnăta cea mare, ce o a avut todeauna limba bisericească la toate popoarele și la noi Românii în special, din punct de vedere religios, național și literar, am accentuat, că este timpul suprem, a face o revedere limbistică, ortografică după stadiul de dezvoltare de astăzi al limbei române, și corectare a textului prin o traducere nouă după originalele cărților bisericesci, am îndigat la unele erori de formă, cari din puțină precauțiune prea ușor ar pute urma prin o procedere unilaterală; anumit am atins, că cine ar fi chemat în linia primă la o întreprindere ca aceasta, și cu ce precauțiuni. Eată cum m'am pronunțat la finea tractatului meu în această privity:

„Nu sîntem de părere, ca cine-va să se apuce a retipări cărțile bisericesci, așa cum i vine și i se pare. Din o astfel de procedură fără de plan vom ajunge, ca unii să înlocuiască cuvintele slavene prin unele cuvinte, ear' alții prin altele. Unii vor latinisa pe întrecute, ear' alții vor conserva cuvintele odată popularisate în limba românească. De aci pentru una și aceeași națiune vom ave în cărțile bisericesci 2—3 termeni și poate fără a se fi aflat terminul adevărat.

Cetind unele cărți bisericesci mai ales de rugăciune tipărite de curînd în România cu litere latine, m'am încreștinat, că lîngă cuvîntul curat slavonesc, pentru care s'ar afla în limba românească termin mai corespușător, stă alături un cuvînt latinesc cu formă românească, pentru care asemenea se află cuvînt adevărat românesc.

Retipărirea cărților bisericesci cu litere latine și purisarea limbei de unele slavisme și barbarisme mi-o pot cngeta numai împreună cu o traducere corectă după cărțile originale. Lucrarea aceasta se presentă așa dar cu mult mai grea. Abstrăgînd

dela spesele enorme ale retipării, lucrarea traducerei reclamă puteri literare însemnate. Pentru aceea retipărirea cărților bisericesci e un lucru cu mult mai însemnat, decît să poată fi sêvêșit prin particulari.

Retipărirea cărților bisericesci cu litere latine, într'o limbă mai modernă, mai are și altă latură, care din punct de vedere religios este cea dintăiu și cea mai însemnată. Aceasta este partea canonică a cărților. Din vechime biserica a purtat grige, ca în cărțile bisericesci și mai întăiu în sf. scriptură să nu se strecură învățături eterodoxe. Sfinții părinți ai bisericeii au păstrat în curățenie învățăturile adevărate ale lui Christos, separând scrierile adevărate de cele mincinoase. Îngrigirea aceasta a capilor bisericești pentru curățenia dogmelor și învățăturilor adevărate nu trebuie să înceteze nici astăzi; căci și în timpul nou tot așa de multe sînt ispitele asupra bisericeii ortodoxe.

În jumătatea dintăiu a secolului al XVII scim, că sub numele Ciril Lucarica a eșit la lumină o confesiune a credinței bisericeii orientale, care cuprindea învățături calvinice. Arhiepiscopul bisericeii resirăritului au fost la înălțimea chemării lor, când s'au adunat în sinodul din Iași la anul 1642 și au condamnat acea carte. Chiar și în Transilvania se scie, cum se încercară Calvinii a popularisa învățăturile calvinice prin cărțile bisericesci, ce le tipăriră ei pe seama Românilor.

Precum nimenea nu jertfese simburii unui fruct gustuos pentru coaja lui, așa și la retipărirea cărților bisericesci, preocupați prea tare de limbă și ortografie, să nu jertfim esența, să nu vătămăm și păgubim religiunea.

Pe la anul 1858, când învățatul Român Ioan Eliade Rădulescu a început să tipărească biblia într'o limbă radicală și ortografie esagerată, fericitul metropolit Șaguna a pășit tare resolut contra acestei întreprinderi. Din incidental acesta s'a născut între autor și arhiepiscopul Șaguna o polemie învăpăiată. Se înțelege părerile publicului cetitor au fost deosebite după punctele de vedere, dela cari pornia unul și celalalt la formarea judecării sale. Dacă sînt adevărate considerațiunile relevante mai sus, ce trebuie să aibă aceia, cari întreprind traduceri nouă a cărților bisericesci, fiecare trebuie cel puțin până la ungrad oarecare să dea drept arhiepiscopului Șaguna. Unele priviri are bărbatul numai de litere și alte priviri mai grele și mai complicate are capul bisericesc al unei națiuni. Cumcă însuși literatul Ioan El. Rădulescu, după ce s'a recules din supărarea, ce o a produs pășirea contrară alui Șaguna față cu întreprinderea sa, a judecat altmintrelea decum s'a arătat la început, se vede de acolo, că el a stat cu repozatul Șaguna și după incidental amintit în corespondență amicabile — trâmînd metropolitului Șaguna produsele sale literare publicate mai târziu.

După considerațiunile relevante mai sus numai arhiepiscopii sînt chemați, a întreprinde retipărirea cărților bisericesci; însă nici arhiepiscopii unii câte

unul, fie-care de capul său, ci în urma unei conțelegeri și stabilirea unui plan comun pe calea sinodalității. Când cugetăm la greutățile de tot felul, cu cari este împreună retipărirea cărților bisericesci, în forma espusă mai sus, ne întărim tot mai mult în convingerea, că lucrarea retipării cărților bisericesci se poate pentru întăia oară face numai în România. Acolo dispune sau cel puțin ar trebui să dispună clerul de mijloace materiale mai bune, acolo se află mai mulți bărbați învățați bisericesci, cunosători de limbile trebuincioase; acolo, cece e lucru principal, se folosese o limbă mai curată românească și cu deosebire o sintaxă a limbei mai naturală.

Dee Dumneșen să vedem realizându-se cât mai curînd aceste dorinșe!

Aceste le-am scris la anul 1877.

Astăzi nu me îndoiesc, că este vre un Român inteligent, care să nu simtă trebuința, de o traducere și retipărirea a cărților noastre bisericesci. Meritul cel mai mare este și rămăne însă al celuiia, care se va apuca de lucru cu energia recerută la o așa lucrare gigantică, precum este revederea și retipărirea cărților bisericesci.

Eu, care în sinodul tractat am dat espresione dorinșe mele de a se îndeplini cât mai curînd această lucrare, simt o bucurie, când vîd, că astăzi cestiunea revederii și retipării cărților noastre bisericesci a ajuns, a fi obiect al îngrigirii sântului sinod al României. Prea sântitul metropolit al României, între problemele sântului sinod numeră în locul prim revederea și retipărirea cărților bisericesci în limba română. Nici că poate fi, după părerea mea, o lucrare mai deamă de un sinod al ierarhilor din România, decum este aceasta. Am vîșut și cetit cum sântul sinod al României dela noua lui organizare încoace s'a ocupat numai cu lucrări mărunte și de puțină însemnătate. Așteptăm acum dela sinodul acelei țări, a cărei sinode vechi au însemnătate istorică pentru întreaga ortodoxia, ca de astădată, punînd mână tare la o lucrare atât de trebuincioasă, să se ridice la vechia însemnătate. Numamai clerul, dară toată Româniea pretinde dela ei aceasta.

Jurnalul „Binele public” din Bucuresci în numărul seu dela 31 Octomvrie a c. într'un articol intitulat „Sinodul” sub rubrica „Biserica română” se ocupă cu multă cunoscîntă de cestiunea traducerei corecte și a retipării cărților bisericesci. În acest articol se face apel călduros la ierarhia României a pune la cale această lucrare. Tot acolo se dau la mână unele modalități de procedere în cauză.

Dăm loc în următoarele articolului din cestiune:

... Adresându-ne dar respectabilului corp al prelaților nostri, îl rugăm să cugete la ceea ce arătarăm și prin urmare să binevoiască a recurge la lumina și la concursul oamenilor competenți.

Revederea cărților bisericesci, începînd cu evangeliile și cu faptele apostoliilor, până la viețile sfinților, la octoie și la sinaxare, trebuie să se facă avîndu-se în vedere testrile originale.

Astfelu propunem instituirea unei comisiuni — căci întregul sinod nu se poate ocupa cu o asemenea lucrare, mai cu seamă când mitropolii și episcopii nostri sînt și persoane politice, cari ca membri ai senatului propunue instituirea unei comisiuni de oameni competenți compusă dintr'un cunosător al limbei ebraice pentru vechiul testament, din cunosători ai limbilor elină și latină pentru noul testament și celelalte cărți bisericesci. La acești trei membri, sîntem apoi de părere să se adaugă un cunosător al limbei române și unul dintre cei mai erudiți episcopi pentru dogmele religioase.

A se veded traducerele, a se îndrepta termenii și fraselogia fără a se avé înainte cele trei testuri, ebraic, elen și latin, ar fi să se străcure non-sensurive de până aici precum ar fi o lucrare imperfectă dacă un scriitor distins, un bărbat, care s'fi dovedit prin scrierile sale, că posedă bogăția limbei naționale, gust șieruditiune, n'ar fi prezent să conlucreze la această operă.

O astfel de comisiune, compusă din cinci membrii activi și inteligenți, oferînd garanția științei și serioșității, care se scie cumpăni, care se aibă tactul de a evita străinismele fără să cadă în escesul neologismelor puțin adoptate și înțelese, o asemenea comisiune va pute lucră cu folos și după o repede citire chiar în sinul sinodului, cărțile se vor pute pune treptat sub presă. În căi-va ani de țile, lucrarea ar fi deplin terminată.

Să nu se supere membrii sf. sinod. Avem pentru toți un respect și o simpatie ecuală. În același timp însă credem, că o comisiune compusă numai din clerici nu va pute presenta toate garanțiile, fiindcă aji se scie cum ce studiu posedăm fie care. De aceea mijlocul cel mai practic și sigur eficace no pare întogmirea unei asemenea comisiuni.

Cât despre spesele tipării, cestiunea ni se pare, că ofere și mai puțină dificultate. Cărțile bisericesci, din nou imprimate cu litere latine, trebuind să se introducă în toată țeara, vîșdărea lor e mai dinainte asigurată. Astfel ori care dintre tipografi nostri de prima categorie va primi bucuros să editeze aceste imprimate.

Sîntem dar de părere, ca sf. sinod să întocmească mai întăiu comisiunea despre care vorbirăm, și consultănd-o, să formuleze condițiunile imprimării, apoi să se adreseze tipografilor cunoscuți spre a obținé condițiunile cele mai avantajoase.

Astfel credem, că ar fi procederea cea mai regulată, în cas cănd voința sf. sinod și a p. s. mitropolitului primit, presedintele acelei adunări, va fi atât de firmă astădată, încât să înceapă o lucrare, ce de 11 ani se tot plănucioase.

Sînt instituțiuni, dela care țeara așteaptă îmbunătățiri reale, de oarece se crează și se fac promisiuni pompoase despre menirea și activitatea lor. Trece un an, trece doi, trec trei, patru, însă așteptarea publică rămăne zădărnica și atunci lumea găsesce, că instituțiunile sînt cel puțin de prisos, fiindcă se chialtuiesc cu dînsese fără ca ele să propună în schimb vreun folos pipit în scool ce li se asemăse.

Revederea cărților sacre și retipărirea lor cu litere latine, învînduse compt de cultura actuală a limbei, de progresele filologice, de aprofundarea idiomelor clasice, de cerințele învățămîntului și ale întregii societăți, această operă se impunea sinodului

de acum 11 ani, adică chiar dela instituirea sa prin lege.

Fie ca în sfârșit lucrarea să se înceapă cel puțin acum, după o așa lungă așteptare. Sf. I. I. metropolitul primat și al Moldovei, sf. I. I. episcopii și ceilalți venerabili arhiepiscopi, membrii ai sinodului, vor da prin aceasta o dovadă, că și înțeleg misiunea, că vor să se îndeplinească într-un corp organizat, dela care depind mai toate înbunătățirile relative la biserica română.

Împărtășesc aproape întru toate și modalitățile procedurii propuse în acest articol; un adăus am însă a face la ele. În articolul citat din „Binele public” se vorbește despre o comisiune sinodală, din bărbați de specialitate în toate privințele, care să pregătească textul cărților bisericesci în o limbă română corectă și în o traducere mai exactă după originale. La compunerea acestei comisiuni propusă de 5 membrii nu se ia privire la un moment de mare însemnătate.

La anul 1655 s'a întreprins din partea ierarhiei rusești revederea și corectarea cărților bisericesci, spre a se statori un text autentic cu scopul de a se și tipări.

Lucrarea s'a seversit în sinodul din Moscova, cu ceruta înțelegere și cu observarea formelor de lipsă, după cum se exprimă fericitul Șaguna în istoria sa bisericească. Fiindcă textul cărților bisericesci statorici ai, avea să fie pentru toate popoarele slavice adică: pentru Ruși, Serbi, Croați, Bulgari, Bosniaci, Muntenegreni, ba și pentru o parte a Românilor, cari se serviau în biserică de limba slaveană, cu învoirea patriarhului Paisie al Constantinopolului au luat parte afară de arhiepiscopi și alți bărbați învețați ai bisericii din Rusia, încă și Gavriil, patriarhul serbes din Ipek, Gedeon, metropolitul Moldovei etc.

Aceste despre Rusia!

Metropolitul Ardealului Simeon Ștefan edând în tipărire pentru prima oară Testamentul nou în limba română la anul 1648, în precuvențarea sa se exprimă: „Noi drept aceea ne am silit de încât am putut să isvodim așa, cum se înțelegea toți, eară să nu vorințelege toți, nu devenoastă, cei de vina celuia, ce au resfirat Români pre înalte țări, de și-au mestecat cuvintele cu alte limbi, de nu grăiesc toți într'un chip.”

Dacă așa dar în timpurile grele, când drumurile ferate nu legau țeri cu țeri, biserica Slavilor a scuit fină cont de unitatea limbii în bisericile tuturor popoarelor slavice, măcar că limbile acestor popoare diferese mult unele de altele, dacă în împregiurări apăsătoare politice un metropolit român din Ardeal da expresiune atât de viută trebuinței unității de limbă în cărțile bisericesci românești, și s'a străduit a nimeri limba românească cum o vorbiau cei mai mulți, astăzi oare când cel puțin știința este liberă de vama în toate părțile, când comunicațiunea este atât de ușoară poate fi ertat cuiva, a nebăgia în sană trebuința unității limbii și a cărților bisericesci la Români din toate țările!

Un moment așa dară însemnat a scăpat din vedere autorul articolului din ziarul „Binele public.” Să mi se ierte, dară a întregi propunerile pentru modalițiile de retipărire a cărților bisericesci cu aceea, ca în comisiunea propusă de 5 membrii, care după mine ar trebui să fie mai numeroasă, să facă parte câte unul sau doi membrii (representanți competenți din cler) din metropoliile ortodoxe din Austria, Rusia și Macedonia sau de nu se poate din toate, cel puțin din me-

topoliile ortodoxe din Austria, unde Români ortodoci sunt mai numeroși.

Dacă este cu cale a întreprinde întru toți Români o legătură științifică literară în desvoltarea noastră prin intermediul academiei române de științe, cu cât mai mult se pretinde aceasta la limba cărților bisericesci, unde se mai adauge și argumentul bisericesc religios. O mică eroare de formă și lipsă de precauțiune poate trage după sine enorme pagube pentru naționalitatea și religiozitatea poporului român. Încât privește comisiunea aceea ar fi cu cale, a se compune cel puțin de jumătate dintre membrii clerici, la tot cazul lucrarea comisiunii va trebui a se ceti în sinodul arhiepiscopilor și a se da în cuviințarea, pentru că momentul religios trebuie să precumpănească preste cel literar în cărți, ce au a se introduce în biserică.

În fine încă o observare despre pasagiul din ziarul „Binele public” în privința proviziunii de tipărire a cărților bisericesci. Nu pot fi înțeles nici decum cu propunerea de concurență a tipografilor prin licitațiune la edarea cărților bisericesci sub cuvânt de a se acoperi speșele enorme împrunuate cu noua ediție a lor. Abstrăgând dela aceea, că biserica română ortodoxă într'un stat liber n'ar trebui a se plânge de speșe pentru un lucru atât de însemnat și trebuincios în desvoltarea culturală a poporului; dar aceea concurență liberă a edării cărților s'ar resbuna amar chiar asupra bisericilor și mai ales asupra bisericilor române afară de România. Acordul cu un tipograf involvâ în sine un trafic și o patentare pentru câștig privat, cu rezervarea, se înțelege, a drepturilor de retipărire. Prin modalitatea aceasta bisericile din celelalte provincii ar fi oprite ași eda cărțile sieși trebuincioase, și supunându se traficului străin ar fi necesitate cu prețuri esagerate ași procura cărțile de lipsă dela un tipograf din București. Această modalitate este cu scădere și mult păgubitoare pentru eparhiile noastre, cari mai toate și au tipografiile lor proprii. Pentru cărți purarea trebuincioase precum sunt cele bisericesci nici nu se poate mai bine decât, ca după textul încuviințat fie care eparhie să aibă dreptul de retipărire.

Dacă am trage un bilanț despre traficul de cărți românești, ce se vînd din România la noi, și dela noi în România am afla, că raportul este ca 1:10. Să nu creadă cineva, că cauza disproporțiunii acesteia ar fi împregiurarea, că la noi nu se produce nimic de vre o treabă în știință și literatură. Adevărat, la noi nu se află Alessandri, Negruzzi, Odobesci, Maioresci etc., dar totuși și pe-aici se edă ici colea câte o carte, ce ar pute fi cetit și prin seminariile preoțesci și învățătoresci din România. Am dovedi, că în tipografiile noastre au eșit manuale bune de școală, economice, teologice, din cari în România n'au trecut nici un exemplar mai mult, decât acele ce s'au trimis „honoris causa.” Aci nu poate fi vorba de alte cauze, decât de o lipsă totală de interes literar, pe care altcum d. Xenopol în prelegerile făcute de curând în București îl constată cu multă erudițiune. Din România adevărat încă nu se aduc aici cărți așa multe, însă neasemenat mai multe ca din contră; cauza, că nu se aduc și mai multe nu este atât lipsa de gust de cetire, cât mai mult prețurile pipărate, ce trebuie să se plătească aici.

Pe când constăte aceste, atrag atențiunea confrătelui dela „Binele public” și celor de o părere cu densul, că noi aici nu vom putut să ne supunem unui trafic al cărților bisericesci din partea tipografilor din București la o eventuală tipărire a cărților, ci vom stărui a avê în regia proprie cărțile bisericesci trebuincioase.

Am creșut de lipsă a face aceste observări la adresa celor chemați spre a se lua privire la toate împregiurările și a seversă lucrarea revederii și retipăririi cărților bisericesci „cu ceruta înțelegere și cu observarea formelor de lipsă.”

D. I. P. — N.

Revista politică.

Sibiu, în 10 Noemvrie.

Desbaterea generală a bugetului unguresc în casa deputaților este terminată. Bugetul s'a primit cu majoritate precumpănitoare. Desbaterea n'a fost nici șgomotoasă, nici îndelungată ca în sesiunile trecute, cu toate aceste lipsită de incidente picate n'a fost. Afară de Sennyey s'a mai deosebit Bitto, odinioară ministru president, cu ocaziunea desbaterei bugetului. Acesta a năvălit cu atăta tărie asupra guvernului actual și i a înșurat atâtea păcate de diverse soiuri, încât ministrul president Tisza a trebuit se și caute refugiu la enararea unor lucruri, cari au fost constatate de Bitto, de Sennyey și de alții la moment și în lața casei deputaților.

După Bitto, administrația și economia țerei, decând este Tisza la guvern, estemi desolat și mai înfricoșată ca ori și când altădată; credința în dreptul public de astăzi (dualistic) este clătinată; opozițiunea de trei ori mai mare, ca în timpul fusiunii; dreptul public dela 1867 falsificat. Bitto crede, că lucrurile vor mai merge așa cum merg, pentru că guvernul dispune de multe mijloace de ași câștiga majoritatea. Însă guvernul, dice Bitto, se nu creadă, că prin succesele sale a sîstat și real; cu cât contrastul între Ungaria oficială și Ungaria cea adevărată va fi mai mare, cu atât mai intensivă va fi esacerbarea, care a ajuns și până acum un grad mare și cu atât mai sigură va fi și erupțiunea esacerbării.

„Ungarische-Post” este în stare se spună, că fracțiunile opozițiunii moderate s'au înțeles la un club social opozițional. Pecum se vede, fusiunea cu guvernamentalii nu se va face. Interesant este, că opozițiunea moderată, care se ține de pactul fundamental din 1867, la ocaziuni, încuviințează crezul politic al stăngei sau, cel puțin, îl ține mai de folos pentru Ungaria, decât pactul fundamental așa cum este astăzi după vederile guvernului actual.

Alaltă eri a decurs în parlamentul prusian o desbatere în stil mare, a cărei obiect au fost Evreii. Progresistul Hännel, motivânduși interpelețiunea în cauza mișcării antisemitice din Germania, declară, că Bismarck, care a intervenit pentru egala îndreptățire a Evreilor în România, n'ar trebui să suferă astfel de mișcări în Prusia. Conte Stolberg, reprezentantul cancelarului a respuns rezervat, că în legile Prusiei sunt mijloace destule de a pași și contra antisemiților, precum și contra Evreilor. Windhorst este de părere, că cestiunea aceasta n'are loc în parlament, de oare ce este o cestiune socială, asupra cărei are să se pronunțe societatea.

Republica franceză prosperează foarte tare. Raportul general asupra bugetului pe 1881 se încheie cu un prisos de 450,000 franci cu toate că dela 1876 încoace s'au redus imoșitele în sumă de 262,500,204 fr. Raportul mai spune că în decursul anului curent veniturile statului sînt mai mari decât erogatele cu 140 milioane.

Agitațiunile în Iria nu se așează. În mai multe porturi italiene s'au imbarcat în zilele trecute opt mii de pusei Vetterli. Se dice că ar-

mele sînt destinate pentru Iria și le au cumpărat agenți finiani în Elveția.

Din dieta Ungariei.

(Urmaso și capăt.)

Sennyey continuânduși discursul dice: Ne veți dice poate, ca noi să facem aceasta. Dlor! Să nu schimbăm relele! Într'o țeară constituțională guvernul nu este numai conducătorul majorității, ci în același timp și conducătorul țerei și al spiritului public. (Așa e! în stînga). Guvernul are nu numai dreptul, ci și datorința, a lua rolul de conducătoriu, de inițiator în toate cestiunile de reformă. (Aplause în stînga). Cei ce stau afară de sfera guvernului au să controleze activitatea guvernului pe cale parlamentară, să arate erorile, defectele, postulatele, ear' în cestiunile singuratie basă, direcțiunea cea adevărată și corectă. La reformele generale o exclusiv treaba guvernului, să ia inițiativa și să arate direcțiunea. (Aplause în stînga).

Încât pentru basă dreptului nostru de stat, nu vreau să provoc o desbatere, în deosebi nu vreau să o provoc din punct de vedere financiar; un fogma pe acest teren cred, că partida independentii nu va isbuti a dovedi, că națiunea, mărginindu-se la forțele sale proprii, ar fi în stare să-și sustină pozițiunea sa ca putere, pozițiune, ce i s'a impus, nu prin voiața sa proprie, nu prin legătura sa cu Austria, ci prin situațiunea sa geografică, cu mai puține sarcini și speșe decât astăzi. (Aprobări în stînga, contradicții în stînga extremă). Dacă ași fi silit să apăr basă de drept a statului, ași face aceasta dintr'un punct de vedere al intereselor naționale mai înalte, cari fiind-că situațiunea noastră în centrul european e izolată și națiunile eterogene, ce nelincungură, se asimilează tot mai mult între sine, ne arată calea spre legătura cu Austria. (Aprobări în stînga, contradicții în stînga extremă).

Nu legea dela 1868 a stabilit această legătură, ci experiențele seculare și înțelepciunea strămoșilor nostri. (Așa e! în stînga). Legea dela 1868 numai a organizat și formulat în mod constituțional și conform împregiurării acel raport, care e stabilit de mult prin legile noastre vechi. (Aprobări în stînga, contradicții în stînga extremă).

După a mea părere ar fi un mare reu, ba vè mărturisesc pe față — o nenorocire, când în această națiune s'ar respândi credința, că basă dreptului nostru public eschide posibilitatea unei ameliorări. (Aprobări în stînga, strigări în stînga extremă: Și totuși e așa!) După convingerea mea prin legile dela 1868 drepturile națiunei sînt scutite, interesele ei asigurate. (Aprobări în dreapta și în centru, șgomot în stînga extremă). E vorba numai să ne folosim de cele legi în spiritul și cu moderațiunea celor ce le-au creat, nu în interesul certelor și al decesiunii, ei în modul, ca pe basă pactului și a armoniei interesele reciproce să se întimpe o recunoaștere reciprocă și să se producă o lincisire generală (Aplause). Din acest punct de vedere nu pot să aprobez părerea deputatului Sontag, care a propus modificarea pactului dualistic, căci această idee nu este nici legală nici oportună. (Aplause vii).

Și cestiunea aceasta, dlor, me conduce la pozițiunea partidelor. Convingerea este faptul, care ne indică locul cel ocupăm în parlament, dreptul de a judeca, care este natura partidei se cuvine numai țerei. În opozițiunea moderată sînt nuanțe, sînt păreri deoseidite în cestiuni grave și cred, că aceleși stări se vor fi aflând și în partida guvernamentală și în partida independentii. Astfel de

stări se află în toate parlamentele continentului european. Prefacerile, prin cari a trecut Europa întreagă pe terenul social, de stat și politic, sînt atât de grandioase, aspirațiile relațiile diverse a națiunilor într-o dezvoltare atât de rapidă și cestiunile, ce se ivesc atât de multifare încât organizațiunea, devesile și bazele partidelor de odinioară astăzi și-au perdut însemnătatea și partidele nouă nu s'au putut cristaliza până acum. Togma pentru aceasta nu avem nici noi nici alte parlamente europene partide cu o basă de principii sănătoase.

Partida guvernamentală cu toate divergențele sale în păreri rămâne compactă prin credința și convicțiunea, că politica guvernului e corectă și că guvernul actual e pre cât se poate cel mai bun în țeară. Respectează această convicțiune și nu veți auzi nici o imputare dela mine în această privință. Între nuanțele ce se află în stînga tot convicțiunea este legătura, ce le împănă, adică convicțiunea, că nu sîntem mulțumiți cu politica și procedera guvernului și prin consecunță datorința noastră este a exercita controla parlamentară într-un mod independent, obiectiv și fără preocupare, dar cu toată rezoluțiunea.

Voiu să ve arăt un mod cum se poate realiza idea, ce a enunțat-o ministrul de finanțe în apelul seu către parlament, idea de a sana starea financiară.

Schimbați-vă politica, (Ilaritate viuă și aprobări în stînga), plantați stindardul unei politice de regenerare, puneți-vă în fruntea nesuințelor menite a mulțami adevăratele pretensiuni ale națiunii, (Aplause vii în stînga); aretați un simț pentru factorii morali, căci lipsind acestia ori ce putere, fie cât de mare, mai curînd ori mai tîrziu trebuie să degeneze, (Aprobări în stînga), faceți un sfîrșit corupțiunii, (Așa e! în stînga) înfrînați nepotismul, (Strigări în stînga estrema: Da, da!) folosiți puterea de guvernare spre scopuri mari, ear' nu pentru a prolunga stările de aji pe mâne, (Aprobări în stînga) și eu declar — firesce numai în numele meu, dar cu convingerea, că mulți me vor urma cu însuflețire — că ve voi sprigini — fie-mi permisă espresiuinea — pe mica, (Mișcări în dreapta), adică fără rezervă și fără a face pretensiuni, (Vivate în stînga); dar de nu se va întempla aceasta, de nu veți schimba politica, noi vom sta cu statornicie la postul nostru, unde ne așteptăm convicțiunea, vom servi patriei fără a reclama fotolieri ministeriali — se mă crediți, că acest cuvînt e serios și sincer în gura mea — fără a dori gloria și distincțiunile puterii, dar cu deplină obiectivitate și fără preocupare. În fine declar că primesc bugetul. (Aplause vii în stînga).

După terminarea discursului lui Sennyey presidente a suspendat ședința pe cinci minute.

Dela Reuniunea învătătorilor români din țeara Bârsei.

(Urmare.)

Raport

despre învătarea religiunii în școala populară prezentat adunării generale ordinare, ținută în 24, 25 și 26 Aprilie 1880.

Comitetul reuniunii d-voastre, fiind convins, că nici unul dintre studile, ce se propun în școala populară, n'a întimpinat până astăzi atatea greutăți ca studiul religiunii, a deciz, ca spre lămurirea acestei cestiuni atât de importante, să se discute în formă de temă de către toți membrii reuniunii, în așa numitele subreuniuni.

Tema a fiesat-o comitetul, după cum este cunoscut în următorii termeni: „Cari sînt manualele cele mai potrivite pentru învățarea religiunii, precum și metodel, după care ar fi a se propune acest studiu.“

Resultatul, care l-a putut obține comitetul în cele 6 subreuniuni, se resumează în următoarele:

În cercul I, cestiunea aceasta s'a desbătut cu cea mai încordată seriozitate, espunându-se într'un tractat formal vederile membrilor acestei subreuniuni asupra temei din cestiune.

Subreuniunea aceasta a aflat, că:

1. Toate manualele de religione de până aci nu corespund scopului și prin urmare sînt nepracticabile.

2. Studiul religiunii în școala populară să fie îmbrăcat în formă de istorioare luate din testamentul vechiu și nou.

Spre așungerea scopului să se elaboreze nise manualle corespunzătoare principiilor espuse.

În cercul al II-lea. Acest cerc ne oferece următorul rezultat:

1. În primii doi ani de școală să se propună religiunea în mod practic pe baza testamentului vechiu și nou. În anii din urmă după manualul edat de dl profesor Ioan Popca; dar s'a exprimat dorința, ca acest manual să se ilustreze cu istorioare morale și cu sentențe din sânta scriptură.

Încât se atinge de manuale constată și această subreuniunea lipsa de manuale corespunzătoare.

În cercul al III-lea. Aici se constată următoarele:

1. Istoria biblică în edițiunile de astăzi nu este metodică, până nu s'ar eda după un metod corespunzător științei pedagogice.

2. Catechismul mic nu e practic din cauza limbei și a metodelui; ar fi de dorit ca și acesta să se ede în mod narativ.

3. După împregiurările de astăzi cea mai corespunzătoare carte de religione este „Religiunea creștină“, lucrată de dl prof. Ioan Popca, însă ar fi de dorit, ca și aceasta să se ede în mod narativ.

În cercul al IV-lea. În acest cerc s'au făcut următoarele propuneri:

1. În anul I-ii și al II-lea de școală să se propună rugăciuni corespunzătoare făcându-se început și cu istoria biblică, din care să se alegă istorioare mai ușoare.

2. În anul al 3-lea să se propună testamentul vechiu în mod narativ, fără manual, ear' rugăciunile să se completeze și să se esplice.

3. În anul al 4-lea să se repețească Testamentul vechiu și nou după manual, însă în mod narativ.

4. În anul al 5-lea și al 6-lea să se folosească ca manual „Religiunea creștină“ de prof. Ioan Popca.

În cercul al V-lea Tema se retrage la o singură propunere și adică:

„Religiunea creștină de prof. I. Popca se reconoașe de manual corespunzător, adoptându-se însă metodel narativ.“

În cercul al VI-lea s'au obținut următoarele rezultate:

1. Că în clasa I, despărțământul I să se învețe rugăciuni mai ușoare din Abdiarul introdus și ceva din Istoria biblică.

2. În clasa II-a să se propună piese mai ușoare din Istoria biblică după manual de până aci.

3. În clasa a III-a s'a admis manualul de dl I. Popca, cu acea observare, ca din acest manual să se omită unele întrebări superficiale, prin ce s'ar mai ușura metodel otomatice; că din acel manual să se propună mai întăiu partea a II-a și apoi partea I-ia despre dogme.

În acest cerc s'a ales o comisiune, carea este însărcinată cu elaborarea unui manual de Istoria biblică după metodel acroamatice.

Din acest referat se poate vedea, că în genere toți membri acestei reuniuni constată, în grad mai mare sau mai mic, lipsa de manuale metodice pentru propunerea religiunii în școlalele populare.

Comitetul avînd în vedere starea faptică a lucrului, considerînd mai departe, că cestiunea aceasta a devenit subiect de deosebire preîngrijire nu numai în sinul corporațiilor noastre bisericesci și școlare din patrie, ci și în sinul supremei corporațiuni bisericesci din România adică în sântul sinod, este de părere, ca reuniunea să enuncie ca conclud:

Până la o reformă, ce se așteaptă, în propunerea religiunii atât aici în patrie cât și în România ortodoxă, să se conserve starea de până aci, fiindu-se cont de ameliorările îndiginate în sinul reuniunii și de manualele mai corespunzătoare semnalate.

Brașov, 18 Aprilie 1880.

St. Iosif m. p., I. Aron m. p.,
președinte, not. coresp.

Raport

Dle președinte! Onoraji membri! Comisiunea, pe care ați binevoit a o alege în ședința I mă de eri, ca să censureze raportul general asupra activității comitetului central din anul 1879/80 întruindu-se eri, și-a constituit biroul și cu multă atențiune a studiat atât raportul comitetului prezentat adunării generale cât și prescripțiile verbale ale ședințelor comitetului. În urmarea acestia și ia libertate a raporta următoarele:

I. Cu multă satisfaciune constată, că activitatea comitetului central a fost nu numai sficientă, ci încă preste așteptare încordată, multiplă și consciencioasă, încât merită toată lauda.

În 8 ședințe s'au controlat toate decisiunile adunării generale și partea cea mai mare s'au executat conform decisiunilor acestei reuniuni.

S'au luat dispozițiuni nouă salutare în interesul reuniunii, dintre cari unele promovează interesele directe, ear cele renumele reuniunii noastre.

II. În interesul bunei ordini comisiunea și ia voe a face unele observări:

1. Actele reuniunii, consistînd din mai multe coale credem, că este în interesul arhivului nostru ca să fie cusute.

2. În interesul autenticării este, ca procesele verbale ale adunării generale să se verifice în parte sau dacă nu se face aceasta, să se adauge din partea verificătorilor la urmă espres, că fie-care protocol este verificat.

3. În interesul evidenței credem, că ar fi bine, ca fie-care proces verbal să se numericizeze.

4. Cu regret constatăm, că autorii români n'au satisfăcut apelului, ce s'a făcut din partea comitetului, ca adică să se înzestreză biblioteca reuniunii cu câte un exemplar din operele, ce le posed. Pe lângă zelul laudabil al comitetului ne vine a crede, că nu s'au solicitat toate editurile și anume credem, că comitetul ne poate lămurii, dacă s'a cerut dela v. consistoriu actele sinoadelor, dela junimea din Iași „Convorbirile literare“, dela ministerul din București „Monitoriu oficial“, dela Academia română etc. actele și operele sale etc. Pentru toate aceste credem, că era bine, a se face și un apel în jurnal.

5. La pt. 4 și 5 din raport venim cu toată modestia să constatăm, că am ramas acolo, de unde am puresc în anul trecut.

6. Asupra ptului 6 credem, că comitetul și-a trecut preste competența sa și a voit ca un lucru decis de adunarea generală să facă de a doua oară obiect de discuțiune la adunarea generală.

7. Cu regret trebuie să supunem la așteptare, că comisiunea aleasă pentru revizuirea statutelor n'a putut să și termine lucrările într'un an de zile.

8. La p. 4. În privința acestui punct s'a născut divergență de opinii. Președintele singur regretă, că subreuniunile de astădată au arătat prea puțin zel pentru chimbarea lor, fiindcă până acum nu s'au pronunțat încă asupra temei: „Eserciii intuitive pentru anul I-ii de școală.“

9. La Nr. III p. 2. Comisiunea crede, că asupra acestui pt. nu se poate pronunța, căci nu s'a așternut listele absenților.

10. La Nr. III p. 5. Comisiunea e de părere, ca această cestiune să se desbătă dimpeună cu propunerile, ce s'au făcut independent de ordinea zilei.

11. La Nr. IV pt. 1. Comisiunea crede, că această cestiune relativă la dispensarea lui Damian Juga din Bastelec, ar fi un precedent rău, care ar jigni interesele reuniunii și de aceea îl lasă la așteptarea adunării generale.

III. Pe lângă aceste puține observări, pe care comisiunea și le-a ținut de datorie, a le face în

interesul reuniunii, comisiunea e de părere, după cercetările, ce le-a făcut din actele, ce i s'au prezentat, că comitetul central precum și subcomitetele reuniunii au desvoltat tot zelul, ce se putea cere în împregiurările noastre, ca începători, și merită întrădever ca să li se aducă mulțumită protocolară.

Zărnesci în 25 Aprilie 1880.

Ioan Corneliu Taciu m. p., I. Străvoiu m. p.,
președinte, secretari.

Varietăți.

* (Denumiri). Dl George Sêrbu preot gr. or. în diecesa Aradului, și Zacharie Tilicea preot gr. or. în archidieceasa Ardealului sînt denumiți de capelani militari classa II-a în rezervă.

* (Transferat) este dl locotenent Dionisie Aldea alias Popa de Comana superioară din institutul geografic-militar la reg. de infanterie Nr. 50, unde mai înainte era supercomplet.

* (O stațiune nouă telegrafică). Din 15 Noemvre începînd va funcționa în D. Sămărta un oficiu nou telegrafic, care va sta în legătură cu posta. Serviciul e mărginit.

* (Deputat) la universitatea săsească în Sibiu este ales de cetatea Sibiiului adv. Albert Arz de Straussenburg în locul fostului deputat Baron Bêdeus.

(Convocare). Pe baza decisiunii adunării generale a Reuniunii învătătorilor români gr. or. din ținutul Sibiiului, ce a avut loc la 24 Aprilie a. c. st. v. în Sălize, subscris președinte adhoc al despărțământului I-a al Sibiiului era onoare, a invita la o ședință pe ziua de 14 Noemvre a. c. st. v. la 9 oare înainte de ameași la sala Seminarului Andreian pre dnu învătători aparținători la acest despărțământ și anume pe domni în vătători din parochiile:

Sibiu cetate, Sibiu poarta turnului, Gușterița, Turnișor, Rusciori, Cristian, Ogna, Șura-mare, Ruși, Veseud, Loamnês, Reșinari, Riu-Sadului Poplaca, Șelimer, Boița, Porcești, Bungard, Mohu, Sadu, Tălmăcel, Slimnic, Sebeșul superior, Sebeșul inferior, Cornățel, Săcadate, Avrig, Nucet și Vurper.

Obiectele de desbateră sînt:

1. Alegerea oficialilor despărțământului.

2. Încasarea tacselor restante și curente.

3. Propunerile ce se vor insinua de către membrii și admise de președinte.

4. Însinuări de teme pedagogice spre prelucrare din partea membrilor și așternerea lor la timpul seu comitetului centrale spre luarea în desbateră la adunările generale procsime.

Toma Joandrea m. p.,

președinte ad hoc al despărț. I-ii Sibiu.

* (Himen). Dl Iulie Dan și domnișoara Maria Foica au celebrat cununia Dlor în 8 Noemvre a. c. aici în Sibiu.

* (Cutremurul din Agram). Ministrul de comunicație reg. ung. a trimis pe Maximilian Hantken, consiliarul de secțiune, și pe Bela Inkey's în Croația, spre a studia cutremurile simțite în Agram și giur din punct de vedere arhilogic. (?)

* (Colecte pentru Agram). În London consulu general Gosliny a avisat pe maiorul-lord, a deschide o listă de subscriseri pentru nenorociiți din Agram. S'au subscris deja până acuma peste 2600 fl. v. a.

* (Incidental „Bartha“). În Odoorhei s'a ținut Duminecă o adunare a poporului în afacerea lui Bartha. Resultatul acestei adunări îl vom comunica în alt Nr. al foaiet noastre.

* (Imigrare în Tirol). Din Munich călătoresc pe fie care și că-

ungării isgoniți din Franca în Tirol. Cei mai mulți n'au bani de loc și locuitorii din Munich îi ospitează și îi provăd cu cele de lipsă.

* (Schimb posesional). Posesiunea din Tolna în mărime de 14,000 jugere a principesei Maurocordato, fiica baronului Sina, a cumpărat-o un consorțiu, în fruntea căruia stă vicariul Iosif Pechy.

* (Un împărțitoriu de epistole franceze) fu în zilele trecute jăfuit de 18,000 franci. Acesta este al 4-lea împărțitoriu jăfuit. Unuia dintre acești patru i s'au furat 300,000 franci.

* (Calea ferată română-bulgară). O scrisoare din Sofia către „la Correspondance roumaine” ne spune, că aceea ce preocupă mai mult în acest moment lumea din capitala bulgară sînt destiniile economice și financiare. Din punctul de vedere financiar, anul acesta nu promise a fi fericit. S'a comis eroarea de a se servi, pentru percepția dijmelor, de o procedură, care a păgubit mult interesele statului. Cultivătorii au fost împedecați de a-și ridica grânelor și de a le pune în păturii înainte de perceperea dijmei. De aceea o parte din grâne a încolțit și recolta întreagă a fost deprețiată. Această pierdere reprezintă pentru stat suma de 3 milioane lei, pe care nu le poate încasa ca dijme. Pe terenul economic, destinația la ordinea dîlei este a drumului de fer de la Dunăre prin Balcani până în Rumelia. Sînt două proiecte. Unul al societății Staatsbahn, care pleacă din Sibiu, prin Craiova, Siatov, Șipca spre Burgas; al doilea e al unei societăți franceze plecând din Craiova prin Rahova, Sofia, spre linia construită de la Tatar-Bazarjik la Filipopol și Constantinopol. Corespondentul din Sofia arată avantajul proiectului francez asupra celui austriac și conchide, că compania franceză are sorți serioși de succes în adunarea bulgară.

* (Numărul Israelitilor) cari emigrează din România spre America se urcă până acum la 80,000

* (Serbarea conspirațiilor de pulbere). Una din serbările cele mai populare ale Angliei, aniversarea conspirației pulberii, adică a dîlei, în care au fost descoperite, sub domnia lui Iacob I, sub parlament, bulercele cu pulbere de tun puse de oficerul catolic Guy Fawkes și de complicitii sei spre a arunca în aer palatul reprezentanțiilor naționale împreună cu reprezentanții, a fost celebrată de curînd, după un în mai multe orașe.

Nu se mulțimesc a arde în efigie pe acel mare criminal politic, ci se organizează un adevărat auto-da-fé de personaje contemporane, de deputați, a căror trăsături sînt reproduse mai mult sau mai puțin exact pe nesce menchinuri de paie și până la zugrăvită.

* (În Australia) s'a descoperit acum decurînd 10 milioane hectare de pământ, necunoscut până acum și s'a numit acest complex de pășuni „pământul lui Rudolf”.

* (O partidă mare de șah). O partidă de șah, ce va face epocă în analele jocului, s'a angajat între clubul din Liverpool și cel din Calcuta. Nu pentru prima oară jucătorii de șah englezi se măsură cu celebrii lor rivali indiani; dar pentru prima oară fac lucrul de a întrebuița telegraful pre a însemna loviturile. Unul din companioni, d. Steel, președintele clubului din Calcuta, a imaginat o combinațiune telegrafică, ce permite a rezuma într'un singur cuvînt indicațiunea fie cărei lovituri, ceea ce reduce prețul depeșii la cea mai simplă epresiune.

* (O partidă mare de biliard). de 4 mii carambolase, ce se va juca în 5 sedințe la Paris, cu începere de la 7 Decembrie, a fost propusă de George Slosson lui Maurice Vignaux și primită de acesta. Partida va fi făcută după regulile dîse a „campionului”, cari interdic seriele cu bilele pe bandă. Prinoșoarea e de 5 mii fr. de fie-care parte.

* (Ultradicalism). În 16 Noemvre n. mai mulți tineri maghiari au ars înaintea cafenelei „Orban” în Cluj foaia guvernamentală „Kelet” pentru că articolul conducător al ei privitor la incidentul lui Bartha fu scris prea domol.

PARTEA ȘTIINȚIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Ochiul învățătorului,

(ca unul dintre mijloacele de educațiune.

(Disertațiune cetită în ședința II a Reuniunii inv. rom. din țara Băsei la 24 Aprilie a. c. de I. Aron inv. în Brașov.)
(Incheiere.)

Am dîs că învățătorul trebuie să fie pentru școlarii sei modelul de perfecțiune și acuma mai adaug, că perfecțiunea aceasta a învățătorului nu stă numai în aceea, de a ave mîntea împodobită cu învățături și cunoștințe de tot felul, ci dela el se preînde mai mult decît atîta, se cere ca inima lui să fie un isvor nesecat de o imensă bunăte și blîndețe și de iubire pentru tot, ce e măreț, cuvîncios și sânt, și pe aceste virtuți apoi să le arete nu numai în fața școlarii în școală, ci ele să l'însoțească pre el totdeauna și în tot locul în umblarea cu ceilalți oameni. Eată dar cum trebuie să fie învățătorul.

La un suflet împodobit cu astfelu de virtuți frumoase și oglinda inimei va fi curată, după dîsa s. scripturii: „De va fi inima ta curată și ochiul tîu va fi curat. Dar psihologia ne arată, cănd lipsese durerile din internul nostru, atunci și esteriorul nostru are cu totul altă înfățișare; sîntem mai veseli, mai atrăgători, mai indulgenți și mai dispuși, de a ne apropia de elevii nostri și așa acestia cu pași repeși și fără șovăire vor pași pe calea luminei și a adevărului, avîndu-ne pre noi totdeauna înaintea lor ca de model pentru perfecțiunea lor. Eată și influența cea binefăcătoare a ochiului învățătorului asupra inimei elevilor!

Să nu creadă cineva, că un învățătoriu, fără de a ave liniscea sufletească, va putè seduce lesne pre nesce copii mici cu aceea, că se va esercita bună oară ca un actor înaintea oglindei, de aici apoi se va deprinde cu ușurință a afla, că ce pozițiune se dea el ochiului seu înaintea școlarii, cănd va să exprime prin ei simțemintele sale de iubire, de bucurie, de mulțumire sau de întristare etc. față purtarea lor. Schimoseascăse învățătoriu cum va voi, întrebuițeze el cuvintele cele mai frumoase în școală și vè asigurez, că inima elevilor, prelîngă toate aceste va rămîne rece, dacă ei vor observa, că el vorbesce una și simte sau face alta. Cred a fi la locul seu a aminti aici și aceea, că învățătoriu nu se poate prezenta înaintea școlarii sei nici cu laune sau cu un aer umil sau cu o veselie copilărească, fiindcă prin aceea observările, ce le-ar face elevilor, acestia le-ar privi de injuste și provenite numai din cheful cel rîu al învățătorului; ear prin aerul umil sau veselie copilărească el ar deveni un obiect de ris și de batjocură înaintea școlarii. Prezența sa să inspire elevilor afecțiune, confidență dar mult și respect.

Vedeți dlor! așa dar dela învățătoriu și respective dela liniscea lui

sufletească, carea după cum am dîs, se oglindează fidel în organul vederii, de-pinde salvarea au peirea a sute și mii de indiviđi; că în puterea lui stă de a da părinților copii ascultători și supuși, națiunei și patriei bărbați virtușii eară lui Ddeu i'imi pregătite pentru împărăția sa.

Aceste sînt vederile cari m'au îndemnat a enumera între mijloacele de educațiune și ochiul învățătorului.

Bursa de Viena și Pesta

din 20 Noemvre 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	108.10	108.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	81.20	81.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	97.50	97 ⁷ / ₈
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	84.50	84.75
Împunutul drumurilor de fer ung. Obligatiuni ung. de rescumpărares pământului	123.40	123.50
Obligatiuni ung. en clausulă de sorțire	98.—	97.75
Obligatiuni urbariale temeșane	96.50	96.—
Obligatiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	95.50	95.50
Obligatiuni urbariale transilvane	94.70	94.50
Obligatiuni urbariale croato-slavonice	96.50	94.50
Obligatiuni ung. de rescumpăra-re (ceimie de vin	94.50	94.75
Datori de stat austriac în hărtie	72.40	72.40
Datori de stat în argint	73.40	73.40
Renta de aur austriac	87.—	86.75
Sorți de stat dela 1860	131.—	131.50
Acțiuni de bancă austro-ung.	820.—	811.—
Acțiuni de credit austr.	286.40	287.20
Acțiuni de bancă de credit ung.	255.50	256.—
Sorți unguresci cu premii	110.75	110.—
Sorți de regularea Tisei	106.60	107.—
Argint	—	—
Galbin	5.60	5.62
Napoleon	9.37	9.37
100 marce nemșeci	58.—	57.—
London (pe polița de trei luni)	117.50	117.50

Economic.

(Pădurea și agricultura). Dealurile, dîce „Monitorul agricol” din Bucuresci se vèd încă până ađi împodobite cu vegetație, pe aici pe coala nisece pete albe, arată începutul unor mîncături, pe cari ve povățuiesc a le opri, ale refacace cum a fost; voiesc a dîce a le acoperi earășii cu vegetație. Nu înțeleg să semănați pe ele cereale, nici chiar vîg, mișcarea repetată a pământului ce reclama cultivarea unor asemenea plante ar grăbi surpăturile în loc să le împedice; trebuie acolo să puneți plante care nu au trebuință de săpă, nici plug, să cluțați a planta arbori, a căror rădăcini să fînă în clește mișcarea pământului, și a căror foi și craci se ferească căderea directă a ploilor, care are puterea cea mai mare a mobiliza și servi în văi petricelele, din care se compune pământul dealurilor din aceste locuri; să ferii intrarea vitelor pe acolo și ca să ajungeți la acest scop, să gărduiți în giuru-le o bucată ori care de pământ, atît în susul mîncăturilor, cît și în josul lor, cu aceasta veți face, ca ierba sau buruienile, ce cresc acolo să fie ferite de pășune, prin desvoltarea lor capătă ferii mai mari a opri apele, ear prin putredirea în timpul iernei dă o îngrășăminte nisipului sau mîncăturii pe care, duse de ape, o depune, și cu aceasta face ca vegetația să poată mai cu ușurință prinde putere. În casuri cînd aceste surpături ar deveni mari, singurul mijloc este dea face nisece garduri de sălcii în curmezișul mîncăturii la depărtări de 10 pași una de alta. Să se semene în susul fie căruia gard seminte de buruieni, ce cresc prin nisip, amestecate cu jir și seminte de pomi roditori; nucul ar fi cel mai folositor arbore, care ar da un prea mare adăpost, și cu timpul, un bun venit anual, lemul lui va servi ca capital pentru copii, căci valoarea îl creșce cu cît este mai mare și creșcet în locuri slabe.—Cu chipul acesta veți trage foloase din acele surpături, și veți opri întinderea lor și pustirea coastelor. Ca cultură principală, vè consilie a ave vie și pometurile, și pădurea, cari singure convin pozițiunei deloase ce aveți pe aci, cu deosebire numai că via nu trebuie aședată nici o dată în locurile stînoase prea mult pietroase și gołase, veți scoate mai puțin vin și veți periclită coasta, ca trebuie situat acolo, unde coasta este îmbrăcată și pe un loc espus la soare și nu prea rîpos; pometurile să fie de obicei puse în josul viei ca să slujeas-

că drept spijin apelor ce se scurg de pe răzoarele ei; pedurea să nu ocupe decît locurile cele mai rîpoase, acele în care ori ce vegetație alta ar fi imposibilă. Dealurile sau șesurile să vè serve de pășuniua vitelor ear vâile să le avți ca liveți și cultura, adecă părțile apropiate de ape, să fie lasate pentru liveți și cele ce sînt mai lîngă sat ferite de vînturile ce dîlnic es. ori vin pe gura văilor, să aședăți cultura porumbului mai cătră liveți în locurile nisipoase; ovșul și orzul să cam prinde în giurul satului unde îngrășămîntea o puteți duce în apropiere și cu înlesnire; deacă s'ar putè prin mijlocul holdelor să faceți mici șanțuțle, pe unde se lăsați a se scurge apele ploilor, ce vin din dealuri și acele cari trec prin sat, cu acesta veți da o umiditate pământului și l' veți feri de ocașiune.

Nr. 308.

3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învățatori la scoalele populare din subsemnatele comune ale protopresbiteratului Mercurii se escrie concurs cu termenul până la 20 Noemvre st. v. a. c.

Cu aceste posturi sînt împreunate următoarele emolumente:

1. Mag 120 fl. v. a. cuartir și lemne de foc.

2. Ocna inferioară (Vizakna) 150 fl. v. a.

Concurenții seși adreseze suplicile lor instruite conform statutului organic și regulamentului congresual la subsemnatul în termenul arătat.

Dela oficiul ppresbiteral al tractului.

Mercuria, 1 Noemvre 1880.

I. Droc m. p., adm. ppresb.

Nr. 251

3—3

CONCURS.

În urmarea ordinațiunii consiliului din 11 Octomvre a. c. Nr. 3174 scol. se publică concurs pentru postul de învățatoriu la scoala poporală gr. or. din Pianul de jos, tractul S. Sebeșului, cu termenul până la 22 Noemvre st. v.

Salariul împreunat cu acest post e de 200 fl. v. a.

Suplicile instruite după lege, au a se adresa la oficiul protopresbiteral al S. Sebeșului, până la indicatul termen.

Pianul de jos în 26 Octom. 1880.

În conțelegere cu d. protopresbiter concernent.

Comitetul parochial.

Nr. 297

3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci la scoalele populare gr. or. din comunele Bogatu și Cunța, ppresbiteratul Mercurii se escrie concurs cu termenul 15 Novembre st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sînt:

1. Bogatu, 200 fl. v. a. și lemne de foc.

2. Cunța, 120 fl. v. a. și folosirea a 2¹/₂ jugere pământ.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi seși adreseze petițiunile lor instruite conform regulamentului școlar din anul 1878, oficiului ppresbiteral subsemnat până la termenul susindicat.

Dela oficiul ppresbiteral al tractului.

Mercuria la 28 Octomvre 1880.

I. Droc m. p., adm. prot.

Epilepsia (boala grea), sgărçiri, și casurile cele mai îndărănice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie și totdeauna cu succes, și în scris. Medic special Dr. Helmsen în Berlin N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 9—24